

Fortsættelse til påskens huspostil

Hærprovst Thomas H. Beck

Store Bededag fredag den 8. maj 2020

Matthæus 7,7-14

Da Jesus træder frem i offentligheden som prædikant, er en af hans første handlinger at kalde sine disciple. ”*Kom og følg mig!*”, siger han. Ja, det er jo nærmest en befaling. Men det er alligevel ikke en befaling på linje med den befaling, en officer giver en menig. Der ligger jo også en bøn i det. Men ikke en tiggende og lidt nedværdigende bøn om hjælp. Det er på den måde meget mere et tilbud. Umiddelbart er det et helt uforpligtende tilbud om at slippe alt, hvad disciplen har i hænderne og bare følge med Jesus på må og få som et frit menneske.

Ordene lyder til os i vores dåb. Her siges der til det lille barn: ”*Kom og følg mig!*” Vi læser jo blandt andet ved dåben ordene om, at Jesus siger, at vi skal gå hen og gøre alle folkeslagene til hans disciple ved at døbe og ved at undervise i alt det, som han har befalet os.

Jesu befalinger finder vi overalt i evangelierne. Men de er særligt koncentrerede i den prædiken, som han holder ved Genesaret Sø kort tid efter, at han netop er begyndt at gå rundt som prædikant. Den prædiken kaldes som bekendt for Bjergprædikenen. Det er en meget stærk prædiken, der som noget af det første slår fast, at Jesus ikke er kommet for at nedbryde loven.

I en bibeloversættelse fra Bibelselskabet, der for nylig kom i handelen, har man helt udeladt ordet synd. Det har endda været omtalt i medierne og endda ude i den vide verden har denne bibeloversættelse kunnet skabe overskrifter midt i en corona-krise.

I bjergprædikenen anvender Jesus heller ikke ordet synd. Men begrebet synd svæver mellem linjerne i denne - i ordets rette betydning – dommedagsprædiken. Dommedagsprædiken, fordi

den slutter med at forkynde, at dem der ikke har lyttet til alle prædikenens indskærpelser af etiske regler og handlet efter dem, vil være som en tåbe, der har bygget sit hus på sand: ”*For skybruddet kom, og floderne steg, og stormene suste og slog imod det hus. Og det faldt, og dets fald var stort.*” (Matt. 7,27).

Ja, sådan er vi dømt til fald og fortabelse, fordi vi er syndere for Vorherre. Men vi er ikke syndere, fordi vi har overtrådt de 10 bud eller andre moralregler i samfundet.

Bjergprædiken handler om forholdet mellem etik og synd. Her understreger Jesus, at det ikke er det samme. Etiske regler er nemlig ikke absolutte. De er relative. Og de er forbundet tæt med kultur. Eksempelvis får udsendte italienske soldater vin til deres frokost, mens det er utænkeligt, at der hos danske soldater serveres alkohol til maden. Til gengæld vil man aldrig møde en beruset italiener i Rom, mens man i det københavnske natteliv kan have svært ved at finde en ædru dansker. I Kina spiser de hunde, mens vi syntes, at det er forkert. Muslimer og jøder spiser ikke svin, mens vi ikke kan leve uden leverpostej. Og sådan kunne man blive ved med at vise de mange kulturelle forskelle, der er mellem verdens folkeslag.

Det sidste eksempel med de jødiske og muslimske spiseregler skiller sig dog ud. For her har man gjort de kulturelle madskikke til religiøse regler. Det etiske er gjort til noget absolut. Religionen forkynder derfor, at man er et dårligt og vantro menneske, hvis man spiser en bestemt fødevarer. Man skulle altså forbryde sig direkte mod Gud, hvis man nupper et stykke flæskesvær.

Synd er nemlig alt det, der ikke er i overensstemmelse med Guds vilje. Og da Guds vilje er, at vi skal have tillid til ham som vores himmelske far, er synd det, at man ikke tror på Gud. Synd er i den forstand vantro.

I bjergprædikenen tager Jesus en række eksempler op på etiske regler, som er blevet gjort absolutte. Han nævner blandt andet regler om drab og skilsmisse. For at vise det groteske i, at

disse regler gøres til et spørgsmål om at tro på Gud, radikaliserer ham dem endnu mere: Det siges, at man ikke må begå drab, men jeg siger jer, at den, der kalder sin bror for tåbe, skal dømmes til Helvedes ild. Det siges, at man ikke må lade sig skille uden et skilsmissebrev, men jeg siger jer, at den, der gifter sig med en fraskilt kvinde, begår ægteskabsbrud.

Nu skal man ikke tro, at Jesus indskærper de etiske leveregler for at gøre dem ”rigtig” religiøse og et udtryk for synd, hvis man bryder dem. De er stadigvæk etiske regler. Deres strenghed åbner blot endnu mere vores øjne for, at vi kun kan gøre det gode og sande og rigtige med Guds hjælp. Det gode kommer ikke fra os selv. Det gode kommer fra Gud. Vi kan ikke retfærdiggøre os selv ved at overholde etiske regler. Opfører vi os egoistisk over for personer, vi er forpligtede på, kan vi for eksempel ikke undskylde det med, at vi giver støttebidrag til en velgørhedsorganisation. Det første er en synd, mens det sidste er en etisk god gerning. For det er sådan, som Jesus siger det i sin bjergprædiken og som er en del af dagens tekst, at *”alt, hvad I vil, at mennesker skal gøre mod jer, det skal I også gøre mod dem.”* (Matt. 7,12) Sådan er det med Loven, som er det dobbelte kærlighedsbudskab, at vi skal elske Gud og næsten.

At bryde det dobbelte kærlighedsbudskab er en synd. Og denne synd kan ikke retfærdiggøres ved at overholde selv de strengeste etiske regler, som selvfølgelig kun har det gode mål at opfylde Loven.

I erkendelse af, at vi ikke selv med de største anstrengelser kan opfylde Guds Lov, indser vi, at vi har brug for hjælp fra Ham, der forkynder, at han er Lovens opfyldelse. *”Jeg er ikke kommet for at nedbryde, men for at opfylde.”* (Matt. 5,17). Derfor må vi falde på vores knæ og bede om hjælp fra Gud. For han har i sin bjergprædiken sagt til os: *”Bed, så skal der gives jer; søg, så skal I finde; bank på, så skal der lukkes op for jer.”* (Matt. 7,7) Ja, bønner er nemlig den smalle sti, der fører livet. Ikke den bøn, hvor man hyklerisk stiller sig op i forsamlinger og på gadehjørner - eller i dag udgiver sine bønner i bøger og lægger dem ud på

nettet – for at vise sig for andre mennesker. Det er derimod det Fadervor, som bedes i anger over ens synder og i tro på, at Kristus gik i døden for vore synders skyld. (Matt. 6,5-13)

Denne enkle skelnen mellem etik og synd, som Jesus forkynder på bjerget ved Geneserat Sø, skal man kunne høre og forstå for at finde ind til sin dåbs barnetro.

Derfor kan man også undre sig over, at den såkaldte ”Bibel 2020” har udeladt ordet synd. Bibelselskabet forklarer det med, at synd er en kompleks størrelse med flere forskellige nuancer. Men selvom man i stedet for ordet synd nogen steder har valgt at skrive ”svigt af Gud” eller ”selvoptagethed”, udviskes skellet mellem etik og synd ikke desto mindre. For hvor etik har mange menneskelige nuancer, er synden noget absolut. Der kommer derfor uvægerligt til at være et tryk på den menneskelige side af sagen fremfor på den guddommelige, når man på den måde – og sikkert i den bedste mening - neddæmper den klare forkyndelse af forskellen mellem den relative etik og det absolutte Kærlighedsbud. Det er lidt et forsøg på at gøre den trange sti mere bred, så kristendommen skulle blive mere forståelig og nemmere at slutte sig til. Men til det har Jesus sagt: ”*Vid er den port, og bred er den vej, der fører til fortabelsen, og der er mange, der går ind ad den.*”

AMEN!

4. søndag efter påske den 10. maj 2020

Apostlenes Gerninger 9,1-18 - 2. Kor. 5,14-21 - Johannes 8,28-36

Ved en del mindehøjtideligheder for faldne danske og britiske soldater ude i Afghanistan har jeg ofte læst nogle af de bedste ord af Paulus, som han har skrevet i sit brev til menigheden i Rom. De lyder sådan her:

Ingen af os lever for sig selv,

og ingen dør for sig selv;

for når vi lever, lever vi for Herren,

og når vi dør, dør vi for Herren.

Hvad enten vi altså lever eller dør,

tilhører vi Herren. (Rom. 14,7-8)

Paulus skriver noget af det samme i sit andet brev til menigheden i Korinth, som er dagens epistel:

Kristi kærlighed tvinger os, fordi vi har sluttet, at når én er død for alle, er de alle døde. Og han døde for alle, for at de, der lever, ikke længere skal leve for sig selv, men for ham, der døde og opstod for dem. (2.Kor. 5,14f)

Vi er altså ikke alene! Det er budskabet. Selvom vi kan føle os ensomme og forladte, er vi aldrig alene. For Kristus har bundet os sammen i troen på, at vi netop ikke er alene, men at Gud altid er med os – og at vi igennem ham har et fællesskab. Hvordan Gud omslutter os i vores liv, kan der sættes mange billeder på. Korset, ankeret og hjertet: Troen, håbet og kærligheden. Skibet, der som Noahs Ark beskytter os mod storm, vind og syndflod i det frådende hav. Store forfatterskaber kan åbne vores øjne for, at Gud er til stede i vores liv selv dér, hvor vi føler os mest ensomme og svigtet af andre mennesker – ja, selv i den ensomhed, hvor det går op for os, at vi selv har svigtet andre, aldrig har stået ved vores svigt, aldrig vist fortrydelse, altid fortrængt det og bortforklaret det. Ja, store forfatterskaber kan med prosa og poesi vise os, at selv i dén fortvivlede ensomhed, hvor vi selv har brændt broerne til vores familie og venner, er Gud til stede. En digter som vores egen Søren Ulrik Thomsen formår endda med få ord at vise det, som når han sammenligner lyden fra en blank cykelklokke i morgentågen med opstandelsen eller kort skriver: ” *Det er morgen igen, det er ikke endnu, det er nådens tid.*” For her er en dobbelthed mellem livet i denne verden og i den himmelske verden. Forkyndelsen af, at der er en nådens tid i det evige, spejler sig i vores liv. Føler man sig alene og forladt, er bange for at blive smittet og syg, er ked af ikke at kunne få sagt farvel til sine nærmeste, hvis man skal dø, ja, så skinner ”nådens tid” ned på morgentågen, så den letter.

Paulus kunne være endt som et meget ensomt menneske, fordi han som ung nidkært forfulgte de kristne, fik dem fængslet, tortureret og endda stenet ihjel. Han var dengang overbevist om,

at hans forfølgelser var gjort i Guds navn, men han kunne være endt med at have måttet erkende, at han faktisk havde forladt Gud og at han var det mest ensomme menneske af alle i verden.

Der sker dog det, da han er på vej til Damaskus for at arrestere de kristne og bringe dem til Jerusalem, at ”nådens tid” skinner ned på hans onde, hadefulde og mørke sind. Lyset fra ”nådens tid” er Vorherres stemme, der indtrængende spørger Paulus, hvorfor han forfølger ham. Spørgsmålets kerne er helt præcist, hvorfor han har forladt Gud. Men netop i det spørgsmål lyder der så også et: ”*Kom og følg mig!*”. Det samme ”kom og følg mig”, som Jesus havde kaldet sine disciplene med nogle år i forvejen.

Kristus spørger, hvorfor Paulus forfølger ham og Paulus får dermed i samme åndedrag tilbudt at følge ham. Han skal vende sig om fra forfølgelse til efterfølgelse. Der er en bøn i det. Men ikke en tiggende og lidt nedværdigende bøn om hjælp. Det er netop et tilbud. Umiddelbart er det et helt uforpligtende tilbud om at slippe alt, hvad Paulus har i hænderne og bare følge med Jesus på må og få som et frit menneske. Det er et tilbud om at fravælge det onde, han har i sinde at gøre. Men dermed ligger der også en befaling skjult i spørgsmålet. Det er en befaling om at vise kærlighed til Gud og næsten og dermed at handle i tro på sine synders forladelse.

Det, der bliver helt indlysende for Paulus, er det, som Jesus også tidligere havde sagt til dem, der kom til tro på ham: at hvis vi bliver i Jesu ord, er vi hans disciple. Det ord bliver Paulus døbt ind i ved sin dåb, sådan som alle vi kristne er døbt i syndernes forladelse ved Jesu Kristi opstandelse fra de døde. Som Gud altid var med Jesus, sådan er Gud også altid med os, fordi vi tilhører Herren - fordi vi tilhører den Gud, der i dåben slutter en pagt med os ved at give afkald på sin magt. ”*Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed.*” (2. Kor. 12,9), som Kristus siger til Paulus som svar på hans mange bønner om hjælp.

Guds afkald på magt og værdighed ser vi tydeligst i Jesu fødsel og død: ”*Nøgen kom jeg ud af moders liv, nøgen vender jeg tilbage.*” (Job 1,21) For i den afmægtighed bliver nåden netop

til nåde. Vi hverken kan eller skal ikke gøre gode gerninger for at komme ud af vores følelse af at være forladt af Gud. Vi skal ikke være etiske dydsmønstre for at mærke Guds nærvær. Vi skal ikke gøre os fortjente til Guds kærlighed og tilgivelse.

Det indser Paulus på sin vej til Damaskus. Det åbenbares for ham, at der er forskel på etik og Gudstro, at der er forskel på det uetiske og synd. Hans ondskab ligger i og for sig slet ikke i, at han har været med til at stene Stefanus til døde og at han har forfulgt og fængslet kristne. Hans ondskab ligger i, at han har forfulgt Kristus, at han har forfulgt Gud, at han ikke har troet på Gud. Hans ”tro” har været religion. Hans fanatiske ”tro” har været en underkastelse under etiske regler, som mennesker har gjort guddommelige. Ved at være en slave af etik og moralisme, ved at være slave af lovregler, har han været syndens træl.

Paulus’ tankegang vendes om. Han indser, at synd er *ikke* at tro på Gud. Synd er ikke det samme som at bryde etiske regler. Det gør det selvfølgelig ikke rigtigt at opføre sig uetisk. Men at opføre sig uetisk har ikke noget med synd at gøre. Når Kristus derfor i en åbenbaring spørger Paulus om, hvorfor han forfølger ham, bliver det åbenlyst for ham, at det er i troen på, at Jesus *er* Kristus, at Jesus *er* Guds søn, at vi får fællesskab med Gud.

Det er derfor i den tro, at vi rejses betingelsesløst op, så vi ved at være ét med Kristus er ét med vore kære. For selv i isolationens ensomhed kan den opstandne Herre gå gennem væggene og forene os med vores kære i troen. Det er den ultimative frihed, hvor vi ikke længere er slaver af ugudeligheden, der med sin fornuft vil sige, at det slet ikke kan lade sig gøre.

Denne snusfornuft kommer også til udtryk i den nyligt udgivne bibeloversættelse ”Bibelen 2020”, hvor ord som nåde, synd, pagt og magtesløshed mere eller mindre er blevet bandlyst. De stærke ord af Jesus, som Paulus citerer: ”*Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed.*” (2.Kor. 12,9) oversættes eksempelvis til: ”*Det, jeg giver dig, må være nok; jeg når mit mål igennem svaghed.*” I et forsøg på at gøre evangeliet forståeligt for moderne

mennesker, mister det dermed sin kraft og forståelighed, fordi det vil tale det modernes menneskes sprog. Og det moderne menneske er jo kendetegnet ved at være syndens slave, sådan som mennesker lige siden Adam og Eva har været syndens slaver. For det er jo ikke noget nyt, at mennesker har nok i deres egne etiske regler og finder stor tilfredsstillelse i at moralisere over andre. Ved på den måde at tale et ”etisk sprog” taler man jo derfor ikke imod synden. Og oversættelsen bliver derfor mere eftersnak end tiltale.

Når Jesus i dagens evangelium siger, *at enhver, som gør synden, er syndens træl*, kræver det selvfølgelig, at man forstår, hvad der menes med synd. Det er til dels blevet et fremmedord i dag. I hvert fald er der mange, der ikke forstår det. Det har Bibelselskabet ret i. Men det er jo blevet et fremmedord, fordi kirken har svigtet sin opgave med at forkynde og undervise. For at forstå, hvad synd er, kræver altså, at man får forkyndt, at der er forskel på det uetiske og det syndige. Man skal have lært at kunne skelne nøje mellem etik og synd. Men at kunne foretage det skel er nærmest umuligt, hvis man kun har læst og hørt, hvordan dagens evangelium eksempelvis er oversat i ”Bibelen 2020”. I stedet for det før citerede om, *at enhver, som gør synden, er syndens træl*, står der nemlig her: ”*Den der gør noget forkert, er slave af sin selvoptagethed.*”

Her er synd altså gjort til noget, der er uetisk. Synden er gjort til noget, der er forkert. Og den er gjort til selvoptagethed. Men det er synd altså ikke! Det uetiske og selvoptagne er syndens frugter. Fordi Paulus ikke troede på Kristus, som Guds søn, gjorde han uetiske og forkerte og selvoptagne handlinger. Men fra den dag af, hvor han blev omvendt og forsøgte at handle i tro, der gjorde han mange gode etiske handlinger, der var frugter af troen. For ligesom Jesus intet gjorde af sig selv, sådan gør vi det heller ikke. Vi elsker, fordi Gud elskede os først. (1. John. 4,19).

”Bibelen 2020” fremmer altså ikke, at vi lærer at forstå, hvad synd er. Det kan simpelthen ikke lade sig gøre, når ordet ikke bruges. Så derfor er oversættelsen ikke kun med til at gøre synden til et fremmedord, men den er også med til at fremme den misforståelse, at vi ved at

lade være med at gøre det forkerte skulle blive bedre mennesker. ”Bibelen 2020” kommer til at lære os, at undgå vi at gøre alt det, som vi finder uetisk, vil vi være Guds gode børn. Ja, ”Bibelen 2020” fremmer den ukristelige tanke, at vi skulle kunne retfærdiggøre os selv igennem gode gerninger.

Oversættelsen er derfor lidt slave af den moderne tids sekulariserede ateistisme og får ikke med kraft forkyndt, at vi alle er syndere for Vorherre, der har brug for Guds nåde og kærlighed. Oversættelsen får ikke slået fast, at vejen til Gud ikke går gennem etik, men igennem troen på, at Gud er kommet til os, så vi skal kunne leve i den tro, der siger, at: *Ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv; for når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren. Hvad enten vi altså lever eller dør, tilhører vi Herren. (Rom. 14,7-8)*

AMEN!